

**ANKARA ÜNİVERSİTESİNDE YÜRÜTÜLEN LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARDA
ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ ARAÇLARININ KULLANIMININ
USUL VE ESASLARINA İLİŞKİN YÖNERGE**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönerge'nin amacı; Ankara Üniversitesine bağlı eğitim ve öğretim veren enstitülerde yürütülen lisansüstü çalışmalarda üretken yapay zekâ araçlarının kullanımına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönerge; Ankara Üniversitesine bağlı eğitim ve öğretim veren enstitülerde yürütülen lisansüstü çalışmalarda üretken yapay zekâ araçlarının hangi hâllerde, nasıl kullanılabileceği, kullanımın ne şekilde beyan edilebileceği ve nasıl denetlenebileceği ile hangi tür sorumluluklara yol açabileceğine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönerge; 04/11/1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 14. maddesinin (b) bendi ile 13/06/2024 tarih ve 32575 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 3. maddesinin birinci fıkrasının (h), (çç) ve (dd) bentleri, 16. maddesinin ikinci fıkrası, 25. maddesinin birinci fıkrası, 27. maddesinin üçüncü fıkrası, 35. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönerge'de geçen;

- a) Beyan ve Doğrulama Formu: Bu Yönerge'ye ekli olup üretken yapay zekâ araçlarının kullanımının bildirilmesinde ve değerlendirilmesinde kullanılan formu (EK-1),
- b) Danışman: Lisansüstü çalışma yürüten öğrenciye, ilgili enstitü tarafından tez, sanatta yeterlik çalışması veya dönem projesi sürecinde rehberlik etmek üzere görevlendirilen öğretim üyesini,
- c) Enstitü: Ankara Üniversitesine bağlı, lisansüstü eğitim ve öğretim veren enstitüleri,
- ç) Lisansüstü Çalışma: Ankara Üniversitesine bağlı eğitim ve öğretim veren enstitülerde yürütülen tezlî ve tezsiz yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik programlarında hazırlanan tez önerileri ve tezleri, seminerleri, dönem projeleri ve ödevleri,
- d) Rektör: Ankara Üniversitesi Rektörü'nü,
- e) Senato: Ankara Üniversitesi Senatosunu,

- f) Tez İzleme Komitesi: Doktora ve sanatta yeterlik öğrencilerinin çalışmalarını dönemsel olarak izlemek ve değerlendirmek üzere ilgili mevzuata göre oluşturulan komiteyi,
- g) Üniversite: Ankara Üniversitesini,
- ğ) Üretken Yapay Zekâ Araçları: Metin üretimi, kod üretimi, veri analizi, görsel üretimi, literatür tarama, dil düzenleme, çeviri, özetleme, sunum hazırlama ve benzeri amaçlarla kullanılan tüm üretken yapay zekâ sistemlerini,
- h) Yönerge : Ankara Üniversitesinde Yürütülen Lisansüstü Çalışmalarda Üretken Yapay Zekâ Araçlarının Kullanımının Usul ve Esaslarına İlişkin Yönerge'yi ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Lisansüstü Çalışmalarda Üretken Yapay Zekâ Araçlarının Kullanımında Uyulacak İlkeler

Üretken yapay zekâ araçlarının kapsamı

MADDE 5- (1) Lisansüstü çalışmalarda kullanılabilecek üretken yapay zekâ araçları, aşağıdaki kategorileri içerir:

- a) Metin üretimi, özetleme, çeviri ve akademik yazım amaçlı yapay zekâ araçları.
- b) Akademik literatür tarama, makale keşfi, kaynak önerme ve bilimsel özetleme amaçlı yapay zekâ araçları.
- c) Dil düzenleme, yazım ve dilbilgisi düzeltme amaçlı yapay zekâ araçları.
- ç) Kod üretimi, program geliştirme ve veri analizi amaçlı yapay zekâ araçları.
- d) Görsel, şekil, diyagram ve grafik üretimi amaçlı yapay zekâ araçları.
- e) Sunum, rapor ve doküman hazırlama amaçlı yapay zekâ araçları.
- f) Ses, video ve çoklu ortam içerikleri üretmeye yönelik yapay zekâ araçları.
- g) Araştırma verilerinin analizi, yorumlanması ve sonuç çıkarımı amacıyla kullanılan yapay zekâ araçları.
- ğ) Yukarıdaki bentlerde belirtilen kategorilere girmeyen ancak üretken yapay zekâ, büyük dil modeli veya benzeri teknolojiler kullanan mevcut ve gelecekte geliştirilecek diğer sistemler.

Üretken yapay zekâ araçlarının kullanım türleri

MADDE 6- (1) Lisansüstü çalışmalarda üretken yapay zekâ araçlarının kullanım türleri, aşağıda tanımlanan iki düzeyden oluşur:

a) Basit düzeyde kullanım: Dil bilgisi, yazım, imla ve anlatım kontrolü; biçimsel düzenleme, başlıklandırma veya akış önerisi; çeviri veya çeviri kalitesini iyileştirme; kavram açıklama, okuma kolaylaştırma veya öğrenme desteği.

b) Üst düzeyde kullanım: Literatür taraması stratejisi, anahtar kelime veya veri tabanı önerisi; araştırma problemi, soru veya hipotez geliştirmeye destek; kaynak önerisi, bibliyografik bilgi veya atıf biçimlendirme; kaynak özetleme, makale karşılaştırma veya kuramsal çerçeve desteği; bölüm düzenleme desteği; yöntem tasarımı, ölçme aracı veya veri toplama planı önerisi; kodlama, yazılım geliştirme veya analiz kodu önerisi; veri analizi, istatistiksel yorum veya nitel kodlama desteği; şekil, tablo, grafik, görsel veya sunum materyali oluşturma.

(2) Lisansüstü çalışmalarda, birinci fıkrada öngörülen basit ve üst düzeyde kullanımlar; bilginin doğruluğu ve doğrulanabilirliği, kaynakların güvenilirliği, akademik dürüstlük ve intihal, veri gizliliği ve güvenliği, algoritmik önyargı, telif hakkı ve kullanım sürecinde şeffaflık gibi yönlerden çeşitli riskler taşıdığından, Yönerge'nin 7. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca beyan zorunluluğuna tabi olup; beyanda bulunulmaksızın yapılan bu tür kullanımlar sorumluluğa yol açar.

(3) Lisansüstü çalışmalarda, üretken yapay zekâ araçlarının kullanımının yasak olduğu durumlar şunlardır:

- a) Sahte kaynak üretme,
- b) Var olmayan eser, mevzuat, karar ya da atıflara yer verme,
- c) Gerçek veri gibi sunulmak üzere uydurma veri, görüşme/anket/veri seti üretme,
- ç) Jüri, danışman, etik kurul süreçlerini yapay zekâ çıktılarıyla yanıltma,
- d) Benzerlik azaltma, intihali gizleme veya tespit araçlarını aşma,
- e) Gizli, kişisel, hassas veya yayımlanmamış veriyi yetkisiz olarak kamuya açık üretken yapay zekâ sistemlerine yükleme,
- f) Çalışmanın tamamını veya özgün bilimsel katkı gerektiren bölümlerini büyük ölçüde yapay zekâ araçlarıyla üretme.

(4) Üçüncü fıkrada belirtilen türden kullanımlar, beyan edilse dahi, söz konusu kullanımı yapanların sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Üretken yapay zekâ araçlarının kullanım ilkeleri

MADDE 7- (1) Lisansüstü çalışmalarda üretken yapay zekâ araçlarının kullanılmasında, Yükseköğretim Kurulu tarafından 2024 yılında yayımlanan “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber” dikkate alınarak, şeffaflık, dürüstlük, özen, gizlilik, hesap verebilirlik ve etik kapsamındaki aşağıda yer alan ilkelere uyulur:

a) Lisansüstü çalışmalarda üretken yapay zekâ araçları, bu Yönerge’nin 5. ve 6. maddelerinde düzenlenen hâllerde kullanılabilir.

b) Bu Yönerge’nin 6. maddesi uyarınca lisansüstü çalışmalarda üretken yapay zekâ araçlarının kullanıldığı beyan edilir. Bu beyanda; kullanılan yapay zekâ aracının adı, sürümü ve kullanım tarihi; hangi araştırma aşamasında ve hangi amaçla kullanıldığı; çıktıların nasıl doğrulandığı ve çalışmanın hangi bölümlerine katkı sağladığı, Yönerge’ye ekli Beyan ve Doğrulama Formu doldurularak belirtilir.

c) Lisansüstü çalışmalarda üretken yapay zekâ araçlarının kullanımında, gizliliğin sağlanması ile kişisel veriler ve fikrî mülkiyet haklarının korunmasına yönelik tedbirler alınır.

ç) Öğrenciler, danışmanlar, tez izleme komitesi, jüri üyeleri ve ilgili akademik ve idari personel; kişisel veriler, etik kurul belgeleri, gizli/yayımlanmamış bilgi ve araştırma verilerini kamuya açık üretken yapay zekâ sistemlerine yükleyemez ve bu içerikler söz konusu sistemlerle işlenemez. Ancak kişisel veri ile üçüncü kişilere ait telifli veya sözleşmeyle korunan içerik barındırmayan anonimleştirilmiş bölümler bu hükmün kapsamı dışındadır.

d) Danışman, tez izleme komitesi ve jüri üyeleri; lisansüstü çalışmanın yalnızca kaynaklarının ön kontrolü için, bu Yönerge’ye ekli Beyan ve Doğrulama Formu’nun “Danışman/Ders Sorumlusu Değerlendirmesi” kısmında açıkça beyan etmek kaydıyla, üretken yapay zekâ araçlarından yararlanmak suretiyle değerlendirme yapabilir. Bu kapsamda yapılan değerlendirme, lisansüstü çalışmaya ilişkin olarak 8. maddede düzenlenen genel denetim sürecinin yerine geçmez; kaynakların ön kontrolü dışındaki hususlara ilişkin denetim, ancak 8. maddede öngörülen usul ve esaslara göre yürütülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Lisansüstü Çalışmalarda Üretken Yapay Zekâ Araçlarının Kullanımının Denetlenmesi ve Sorumluluk

Üretken yapay zekâ araçlarının kullanımının denetimi

MADDE 8- (1) Lisansüstü çalışmalarda üretken yapay zekâ araçlarının kullanımı, çalışmanın türüne ve aşamasına göre, danışman, tez izleme komitesi ve jüri üyeleri ile ilgili (ders sorumlusu olan) öğretim elemanlarınca, gerektiğinde bu Yönerge’de öngörülen usul ve esaslara uygun biçimde yapay zekâ araçlarından da yararlanılarak, denetlenir.

(2) Yapay zekâ tabanlı tespit/denetim araçlarından yararlanılması durumunda; söz konusu denetimin, kullanılması Üniversite tarafından uygun görülerek belirlenen ve Üniversite'nin ve ilgili birimlerinin resmî internet sitesinde duyurulan yapay zekâ tabanlı tespit/denetim araçlarıyla yapılması esastır. Yapay zekâ tabanlı tespit/denetim araçlarından alınan raporlar/değerlendirmeler, yapay zekânın usulsüz kullanıldığına ilişkin olarak tek başına kanıt sayılamaz.

(3) Yapay zekâ tabanlı tespit/denetim araçlarının sonuçlarının usulsüz kullanım yönünde ciddi bir bulgu içermesi hâlinde; ilgili öğrenciden yazılı ve/veya sözlü olarak açıklamada bulunması istenir, gerektiğinde çalışmanın taslak ve sürüm geçmişi incelenir ve ihtiyaç duyulması durumunda öğrenciyle ayrıca mülakat yapılabilir. Nihai değerlendirme, bu inceleme yöntemlerinin bütününe göre danışman, tez izleme komitesi, jüri üyeleri veya ilgili öğretim elemanları tarafından yapılır.

Üretken yapay zekâ araçlarının kullanımından doğan sorumluluk

MADDE 9- (1) Lisansüstü çalışmalarda üretken yapay zekâ araçlarının usulüne uygun biçimde kullanılmasından ve bu kullanımın beyan edilmesinden, lisansüstü programa kayıtlı öğrenci sorumludur. Lisansüstü programa kayıtlı öğrencinin, lisansüstü çalışmasında, üretken yapay zekâ araçlarını usulüne uygun biçimde kullanmaması ve/veya bu kullanımını usulüne uygun biçimde beyan etmemesi, fiilin niteliğine göre, öğrencinin disiplin, ceza ve tazminat sorumluluğuna yol açabilir. Lisansüstü çalışmasında üretken yapay zekâ araçlarını mevzuata uygun biçimde kullanmadığı, bu Yönerge'nin 8. maddesinin üçüncü fıkrasına göre tespit edilen öğrencinin söz konusu çalışması başarılı olarak değerlendirilemez.

(2) Öğrencinin beyan ettiği üretken yapay zekâ kullanımı; lisansüstü çalışmanın türüne, aşamasına ve niteliğine göre, danışman, tez izleme komitesi ve jüri üyeleri ile ilgili öğretim elemanları tarafından, alanın özelliği gözetilerek çeşitli yöntemlerle akademik yönden denetlenir. Danışman, tez izleme komitesi ve jüri üyeleri ile ilgili öğretim elemanları; öğrencinin üretken yapay zekâ araçlarının kullanımına ilişkin beyanının, bu Yönerge'ye ekli Beyan ve Doğrulama Formu aracılığıyla alınmasından sorumludur. Ancak, danışman veya ilgili öğretim elemanının imzası, öğrenci tarafından beyan edilen her bir üretken yapay zekâ çıktısının teknik olarak doğrulandığı anlamına gelmez; imza, öğrenci beyanının danışmanlık/öğretim süreci kapsamında akademik yönden değerlendirildiğini gösterir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Eğitim ve rehberlik yükümlülüğü

MADDE 10- (1) Üniversite; öğrenciler, danışmanlar, tez izleme komitesi, jüri üyeleri ve ilgili (ders sorumlusu olan) öğretim elemanlarına yönelik olarak, üretken yapay zekâ araçlarının bu Yönerge'ye uygun kullanımına ilişkin bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri düzenler.

Enstitülerin duyuru yükümlülüğü

MADDE 11- (1) Bu Yönerge ile birlikte Yönerge'ye ekli Beyan ve Doğrulama Formu, Yönerge'nin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içinde tüm enstitülerin resmî internet sitelerinde de yayımlanır ve aynı süre içinde lisansüstü öğrencilere ve lisansüstü programlarda ders veren öğretim elemanlarına duyurulur.

Geçiş hükmü

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Yönerge'nin yürürlüğe girdiği tarihten önce başlamış olup henüz tamamlanmamış lisansüstü çalışmalar hakkında, çalışmanın geldiği aşama dikkate alınmak suretiyle, çalışmanın geldiği aşamadan itibaren bu Yönerge hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 12- (1) Bu Yönerge, Senato tarafından onaylanarak Üniversitenin resmî internet sitesinde yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13- (1) Bu Yönerge hükümleri, Rektör tarafından yürütülür.

Yönergenin Kabul Edildiği Senato Toplantısının Tarihi ve Toplantı/Karar Sayısı		Yönergenin Üniversite Resmî İnternet Sitesinde Yayımlandığı Tarih
20.08.2026	680/6556	27.08.2026